

Yleinen kuulustelu, ON-T222D - Yhteisö- ja tilinpäätösoikeuden kuulustelu -sähköinen salitenti - 20.11.2024

Kuulustelu / Förhör 20.11.2024 klo. 14.30-17.30

Öppnades: onsdag, 20 november 2024, 14:00

Stängdes: onsdag, 20 november 2024, 17:35

- Käynnistä **"Safe Exam Browser"** vasta kun saat siihen luvan tentinvalvojilta.
- Kun Safe Exam Browser on käynnistynyt, sinun tulee kirjautua Moodleen uudelleen (käyttäjätunnus ja salasana muistettava).
- Jää odottamaan tentin salasanaa, kun ruudullasi näkyy **"Tee tentti nyt"**.
- Tentinvalvojat kertovat salasanan, kun tenttiaika alkaa. Jos tässä vaiheessa "Tee tentti nyt" -painiketta ei näy, päivitä selaimesi reload / refresh -painikkeella tai F5-näppäimellä.
- Kirjoita salasana ja aloita tentti. Huom! Et voi poistua SEB-selaimesta tentin aikana. Tenttiaikaa seurataan tietokoneen kellosta.
- Vastaa kaikkiin kysymyksiin.
- Kun olet saanut tentin valmiiksi, näytä palautussivu tentinvalvojille. Palautussivu näkyy ruudullasi, kun olet painanut **"Lopeta tentti"** ja valinnut kahdesti **"Palauta kaikki ja lopeta"** -painikkeen.
- Jos tenttiaikaisi ehtii kulua loppuun, Moodle tallentaa tenttivastauksesi ja palauttaa tenttisi automaattisesti.
- Sulje Safe Exam Browser -selain vasta, kun olet näyttänyt palautussivun valvojille. Paina **"Poistu Safe Exam Browserista"**-painiketta tentinvalvojan nähden.
- Onnea tenttiin!

- Öppna **"Safe Exam Browser"** först efter att du fått tillstånd av tentamensövervakaren.
- När Safe Exam Browser har startat måste du logga in på Moodle igen (kom ihåg ditt användarnamn och lösenord)
- Vänta på tentamens lösenord när du ser **"Gör tentamen nu / Tee tentti nyt"** på din ruta.
- Tentamensövervakarna informerar dig om lösenordet när tentamenstiden börjar. Om du inte ser **Gör tentamen nu / Tee tentti nyt** -knappen, ska du refresha din webbläsare med reload / refresh -knappen eller tryck på F5-knappen.
- Skriv in lösenordet och börja tentamen. Obs! Du kan inte stänga SEB-webbläsaren under tentamen. Tentamenstiden övervakas från datorns klocka.
- Besvara alla frågor.
- När du är klar med tentamen ska du visa inlämningssidan till tentamensövervakaren. Inlämningssidan visas på din skärm när du har tryckt på **"Avsluta tentamen"/"Lopeta tentti"** och två gånger tryckt på **"Sicka in allt och avsluta" / "Palauta kaikki ja lopeta"** -knappen.
- Om din tentamenstid hinner gå ut sparar Moodle ditt tentamenssvar och lämnar automatiskt in din tentamen.
- Stäng först Safe Exam Browser -webbläsaren efter att du har visat inlämningssidan till tentamensövervakarna. Tryck på **"Lämna Safe Exam Browser / Poistu Safe Exam Browserista"**-knappen så att tentamensövervakaren ser det.
- Lycka till med tentamen!

Antal tillåtna försök: 1

För att få göra kunskapstestet måste du känna till lösenordet

Detta kunskapstest kräver att eleverna använder Säker Webbläsare för Prov.

Tidsbegränsning: 3 timmar

Ditt slutgiltiga vitsord för detta test är 23,00/30,00.

Övergripande feedback

Kysymys 1: Enemmistöperiaate. Miten enemmistöperiaatetta on rajoitettu osakeyhtiölaissa?

Oikeustieteen opinnoissa vastauksilta odotetaan kysytyyn ymmärtämistä, syvällisen ymmärryksen osoittamista ja analyttistä otetta käsillä olevan kysymyksen tematiikkaan. Vastauksen arvostelu on kokonaisarvostelua, eikä ns. pääsykoetyypistä arvostelua. Mallivastausta ei ole, vaan jokainen vastaus on kirjoittajansa näköinen. Vastauksen itsenäisyysaste on myös yksi osa-alue, johon kiinnitetään huomiota. Kysymyksen osalta on odotettu, että vastauksissa osoitetaan ymmärryksen, mitä on kysytty ja miten asia on osattu esittää.

Vastausta on siis odotettu vastaamista kysymykseen, miten enemmistöperiaatetta on rajoitettu osakeyhtiölaissa? Vastaukset olivat keskimäärin hyviä ja oivaltavia. Vastaukselta 1 on odotettu muun muassa (ei tyhjentyä) seuraavaa.

Enemmistöperiaatteen rajoittamista voidaan systematisoida esimerkiksi niin, että ensinnäkin määritetään, miten päätökset tulisi muodollisesti tehdä osakeyhtiölain mukaan. Tällöin huomion keskiössä on päätöksentekomenettely. OYL 1 luvun 6 §:n mukaan osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Päätökset tehdään annettujen äänten enemmistöllä, jollei osakeyhtiölaissa laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Osakeyhtiölaissa lähtökohtana on siis enemmistöperiaate, joka kuvaa osakeyhtiötä eräänlaisena enemmistodemokratiana poikkeuksina sopimussuhteissa edellytettynä osapuolten yksimielisyyteen. Enemmistöperiaatteen mukaan yhtiökokouksen päätös on pätevä, jos se on syntynyt annettujen äänten enemmistöllä. Jos yksimielisyyttä ei synny, asia ratkaistaan äänestämällä ja sen kannan mukaisesti, joka saa tuekseen osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen edellyttämän enemmistön. Vain osakeyhtiölaissa erikseen mainituissa tapauksissa pätevän päätöksen tekemiseen vaaditaan määräänemmistö, esimerkiksi 2/3 annetuista äänistä tai jopa yhtiökokouksen yksimielisyys. Kaikkien osakkeenomistajien suostumus pätevän päätöksen tekemiseksi tarvitaan vain harvoissa tapauksissa. Osakeyhtiössä enemmistö määräytyy lähtökohtaisesti yhtiöön sijoitetun pääoman suhteessa eikä pääluvun mukaan (euro ja ääni -periaate). Osakkeenomistajien äänimäärä yhtiökokouksessa määräytyy osakeomistuksen suhteessa (osake ja ääni -periaate), ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. OYL 1 luvun 6 § on siinä mielessä sopimuksenvarainen, että yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä enemmistöperiaatteen osalta toisin OYL 1 luvun 9 §:n asettamissa rajoissa. Osake ja ääni -periaate merkitsee vallan jakautumista yhtiöön sijoitetun pääoman ja siihen sitoutuneen riskin suhteessa. Moniääniset osakkeet, kokonaan tai osin äänivallattomat osakkeet, optio-oikeudet ja muut erityiset oikeudet sekä velkainstrumentteihin liitetyt kontrollioikeudet muodostavat poikkeuksen riskin ja vallan tasapainoon.

Enemmistöperiaate voisi johtaa ilman enemmistövallan pidäkkeitä epätarkoituksenmukaisiin ja vähemmistöä loukkaaviin lopputuloksiin - ja tällä olisi huomattavia seuraamuksia yhtiöiden rahoitukselle. Siten toiseksi voidaan kiinnittää huomiota siihen, minkälaisia päätöksiä osakeyhtiölaissa voidaan tehdä. Tällöin keskiössä on erityisesti yhdenvertaisuusperiaate sekä velkojien suoja. Yhdenvertaisuusperiaate toimii enemmistöperiaatteen vastapainona. OYL 5 luvun 29 §:n 3 momentin mukaan yhtiökokous ei saa tehdä OYL 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista päätöstä ilman sen osakkeenomistajan suostumusta, jonka kustannuksella epäoikeutettua etua annetaan. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuus on yksi osakeyhtiöoikeuden keskeisistä periaatteista, ja sen päällimmäisenä tarkoituksena on suojata vähemmistöosakkeenomistajia enemmistövallan väärinkäytöltä. Väärinkäytön osalta OYL 23 luvussa on säännökset vaikutusvallan väärinkäytöstä ja seuraamuksista. Myös velkojien suoja rajoittaa enemmistövaltaa, kun arvioidaan sitä, minkälaisia päätöksiä yhtiössä voidaan tehdä ja miten päätöksiä tulisi tehdä (OYL 14 luku).

Kolmanneksi huomiota voidaan kiinnittää myös siihen, että osakeyhtiölaissa on säännöksiä siitä, jotka oikeuttavat tietyn suuruista vähemmistöä. Esimerkkinä voidaan mainita OYL 13 luvun 7 §:n vähemmistöosinkosäännös, joka antaa vähemmistölle oikeuden saada tietyn suuruinen osinko jaettavaksi tilikauden voitosta, vaikka enemmistö olisi osingonjakoa vastaan. Yleisemmällä tasolla voidaan todeta, että osakeyhtiölain mukainen yhtiön toiminnan tarkoitus ja pysyminen yhtiön toimialan osoittamalla liiketoiminta-alueella rajoittavat "vapaata" enemmistövaltaa. Tällöin yhtiön edun merkitys korostuu.

Tenttitehtävä 2 (tilinpäätös ja kestävyysraportti) koskevilta vastauksilta odotettiin seuraavaa:

Ensimmäinen osatehtävä A kartoitti osaamista useammalta osa-alueelta. Oli tunnistettava, kummalle puolelle tasetta (aktiiva vai passiiva) asianomaiset rahoituserät kuuluvat. KPL 3 luvun periaatteista tehtävässä kyse oli nettotamiskiellon sisällöstä. Tehtävällä myös selvitettiin opiskelijan ymmärrystä konsernitilinpäätöksen laadinnan perussäännöistä: ilmeneekö osakkuusyritykseltä oleva saatava konsernitilinpäätöksestä vai ei?

Kestävyysraportointia koskevassa osatehtävässä B haettiin ensinnäkin opiskelijan tietämystä siitä, mihin asiakirjaan kestävyysraportti sisältyy. Niin ikään piti tietää, minkä oikeushenkilön näkökulmasta raportti tehdään. Lisäksi edellytettiin kestävyysraportoinnin kahdensuuntaisuuden (ns. kaksoisolennaisuus, engl. double materiality) tunnistamista: paitsi yrityksen vaikutukset ympäristöön ja ihmisiin, niin myös ympäristöllisten ja sosiaalisten seikkojen vaikutukset yrityksen omaan toimintaan.

Osatehtävä C puolestaan kosketteli luentojen keskeistä kysymystä siitä, kumpaan osaan vastaavaa-puolelle (vaihtuvat vai pysyvät) tietty erä - tehtävässä muovilevy - kuuluu luonteensa puolesta, ja tästä seuraavat vaikutukset erän jaksotus- ja arvotusratkaisulle: hankinta- ja markkinahintaperusteinen alimman arvon periaate vai vastaisen tulontuottamiskykyyn perustuva kuluksikirjaaminen poistoina ja poikkeustilanteessa poistosuunnitelman ylittävää arvonalennus?

Viimeinen osatehtävä D kosketti myyntisaamisten riskinalaisuutta. Ensinnäkin kysymys oli siitä, millä edellytyksillä myyntisaaminen voi kuulua pysyviin vastaaviin, joiden odotetaan tuottavan tuloa useammalla tilikaudella. Niin ikään oli ymmärrettävä, mitä tarkoittaa myyntisaamisten arvostaminen varovaisuusperiaatteen mukaisesti: pitääkö ja minkä suuruisena tehdä arvonalennus eli vähennys ostajalle velaksiannetusta määrästä, ja miten tämä käsitellään taseessa ja tuloslaskelmassa?

Vastausta on odotettu vastaamista kysymykseen, mitä yhteisömuotovaihtoehtoja on osuustoiminnalliselle yritykselle. **Vastaukselta 3** on odotettu muun muassa (ei tyhjentyvä) seuraavaa.

Olellaista on ensiksikin pohtia, mitä osuustoiminnallisuus on. Luonteva tapa lähestyä teemaa ovat osuustoiminnan periaatteet:

- Vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys ilman syrjintää
- Demokraattinen jäsenhallinto, usein jäsen ja ääni -periaatteella
- Jäsenten osallistuminen pääoman kartuttamiseen ja hallintaan
- Osuuskunnan itsenäisyys ja riippumattomuus
- Valistus, koulutus ja viestintä jäsenille, sidosryhmille ja yleisölle
- Osuuskuntien keskinäinen yhteistyö
- Toimintaympäristövastuu kestävä kehityksen hyväksi

Mitään yhteisömuotoa koskeva peruslaki ei sellaisenaan täytä näitä vaatimuksia. Kun tarkastellaan kuitenkin miten osuustoiminnallisuuden peruselementit, ennen kaikkea avoin jäsenyys, demokraattinen jäsenhallinto ja jäsenten osallistuminen, osuuskuntalain mukainen osuuskunta ja osakeyhtiölain mukainen osakeyhtiö ovat luontevimmat vaihtoehdot. Sen sijaan yhdistys on vain rajoitetusti käyttökelpoinen osuustoiminnalliseen yritystoimintaan nykyään, koska taloudellisia yhdistyksiä ei hyväksytä enää kaupparekisteriin. Aatteellisen yhdistyksen mahdollisuus harjoittaa yritystoimintaa on kuitenkin rajoitetusti mahdollista, ja sellaisena se muodostaa vaihtoehdon osuustoiminnalliselle yrittämiselle.

Osuuskunta on kaiken kaikkiaan osuuskuntalain olettamassäänösten takia luontevin valinta osuustoiminnalliselle yrittämiselle, ennen kaikkea jäsenten taloudellisen osallistumisen ja jäsen ja ääni -periaatteen johdosta. Osuustoiminnallisuudelle on tyypillistä, että jäsenet osallistuvat joko työllään, tuotannollaan tai kulutuksellaan yrityksen toimintaan ja sitoutuvat vastaamaan yrityksen kuluista. Osuuskuntalaissa on tätä varten säännökset ylimääräisistä maksuista.

Osuuskuntalain tahdonvaltaisuudesta kuitenkin johtuu, että Suomessa on mahdollista harjoittaa osuustoimintaa myös osakeyhtiömuodossa, ja tämä on myös erittäin tyypillistä. Toisin kuin muissa maissa, joissa keskinäinen yhtiö on vain vakuutus toimintaa varten, meillä keskinäisiä yhtiöitä käytetään mitä erilaisempiin tarkoituksiin. Keskinäisiä yhtiöitä on vakuutusyhtiölaissa säädetyn keskinäisen vakuutusyhtiön lisäksi keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja asunto-osakeyhtiö, joista säädetään asunto-osakeyhtiölaissa sekä kaikenlaiset muut keskinäiset yhtiöt joista tärkeimmät ovat energiantuotantoa varten perustetut mankalayhtiöt sekä erilaiset osakkeenomistajilleen palveluja tuottavat muut yhtiöt kuten golf- ja tennisyhtiöt. Kaikissa näissä on yhtiöjärjestyksellä järjestetty osuustoiminnallisuuden edellyttämä osakkeenomistajien osallistuminen yhtiön toimintaan käyttämällä sen palveluksia sekä velvollisuus maksaa erityisiä maksuja, jotka vastaavat osakeyhtiössä osuuskuntalaissa säädettyjä ylimääräisiä maksuja.

Molempien yhteisömuotojen olennainen piirre on jäsenten ja osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhteisön velvoitteista ja yhteisön oikeushenkilöllisyys.

Vaikka aatteellinen yhdistys rajoitetusti voi harjoittaa yritystoimintaa, on sekin samankaltainen kuin osuuskunta ja osakeyhtiö jäsenten rajoitetun vastuun ja oikeushenkilöllisyyden puolesta.

En ole oletanut, että vastauksissa käsitellään eurooppaosuuskuntaa, koska niitä Suomessa ei ole. Eurooppaosuuskunnan mainitsemisesta yhtenä osuustoiminnallisena yrityksenä on luonnollisesti kuitenkin hyvitetty.

Ainoat yhteisömuodot, jotka eivät sovi osuustoiminnallisuuteen ovatkin avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, koska niissä ei toteudu osuustoiminnallisuuden keskeiset periaatteet: demokraattinen jäsenhallinto ja jäsenten osallistuminen aktiivisesti osuuskunnan pääoman kartuttamiseen ja toimintaan.

Olellaista arvostelussa on ollut näiden kysymysten arviointi. Pelkkä yritysmuotojen luetteleminen ei ole tuonut pisteitä, erityisesti jos vastauksessa ei ole suhteuduttu kriittisesti tai kielteisesti avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön käyttöön osuustoiminnallisen yrityksen järjestämis muotona.

Sammanfattning av dina tidigare försök

Försök 1

Status	Avslutat
Påbörjades	onsdag, 20 november 2024, 14:30
Slutfördes	onsdag, 20 november 2024, 17:30
Tidsåtgång	3 timmar
Vitsord	23,00 poäng av 30,00 möjliga (76,67%)

Feedback Kysymys 1: Enemmistöperiaate. Miten enemmistöperiaatetta on rajoitettu osakeyhtiölaissa?

Oikeustieteen opinnoissa vastauksilta odotetaan kysytyn ymmärtämistä, syvällisen ymmärryksen osoittamista ja analyyttistä otetta käsillä olevan kysymyksen tematiikkaan. Vastauksen arvostelu on kokonaisarvostelua, eikä ns. pääsykoetyyppistä arvostelua. Mallivastausta ei ole, vaan jokainen vastaus on kirjoittajansa näköinen. Vastauksen itsenäisyysaste on myös yksi osa-alue, johon kiinnitetään huomiota. Kysymyksen osalta on odotettu, että vastauksissa osoitetaan ymmärretyn, mitä on kysytty ja miten asia on osattu esittää.

Vastausta on siis odotettu vastaamista kysymykseen, miten enemmistöperiaatetta on rajoitettu osakeyhtiölaissa? Vastaukset olivat keskimäärin hyviä ja oivaltavia. Vastaukselta 1 on odotettu muun muassa (ei tyhjentävä) seuraavaa.

Enemmistöperiaatteen rajoittamista voidaan systematisoida esimerkiksi niin, että ensinnäkin määritetään, miten päätökset tulisi muodollisesti tehdä osakeyhtiölain mukaan. Tällöin huomion keskiössä on päätöksentekomenettely. OYL 1 luvun 6 §:n mukaan osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Päätökset tehdään annettujen äänten enemmistöllä, jollei osakeyhtiölaissa laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Osakeyhtiölaissa lähtökohtana on siis enemmistöperiaate, joka kuvaa osakeyhtiötä eräänlaisena enemmistodemokratiana poikkeuksina sopimussuhteissa edellytettyn osapuolten yksimielisyyteen. Enemmistöperiaatteen mukaan yhtiökokouksen päätös on pätevä, jos se on syntynyt annettujen äänten enemmistöllä. Jos yksimielisyyttä ei synny, asia ratkaistaan äänestämällä ja sen kannan mukaisesti, joka saa tuekseen osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen edellyttämän enemmistön. Vain osakeyhtiölaissa erikseen mainituissa tapauksissa pätevän päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistö, esimerkiksi 2/3 annetuista äänistä tai jopa yhtiökokouksen yksimielisyyttä. Kaikkien osakkeenomistajien suostumus pätevän päätöksen tekemiseksi tarvitaan vain harvoissa tapauksissa. Osakeyhtiössä enemmistö määräytyy lähtökohtaisesti yhtiön sijoitetun pääoman suhteessa eikä pääluvun mukaan (euro ja ääni -periaate). Osakkeenomistajien äänimäärä yhtiökokouksessa määräytyy osakeomistuksen suhteessa (osake ja ääni -periaate), ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. OYL 1 luvun 6 § on siinä mielessä sopimuksenvarainen, että yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä enemmistöperiaatteen osalta toisin OYL 1 luvun 9 §:n asettamissa rajoissa. Osake ja ääni -periaate merkitsee vallan jakautumista yhtiön sijoitetun pääoman ja siihen sitoutuneen riskin suhteessa. Moniääniset osakkeet, kokonaan tai osin äänivallattomat osakkeet, optio-oikeudet ja muut erityiset oikeudet sekä velkainstrumentteihin liitetyt kontrollioikeudet muodostavat poikkeuksen riskin ja vallan tasapainoon.

Enemmistöperiaate voisi johtaa ilman enemmistövallan pidäkkeitä epätarkoituksenmukaisiin ja vähemmistöä loukkaaviin lopputuloksiin - ja tällä olisi huomattavia seuraamuksia yhtiöiden rahoitukselle. Siten toiseksi voidaan kiinnittää huomiota siihen, minkälaisia päätöksiä osakeyhtiölaissa voidaan tehdä. Tällöin keskiössä on erityisesti yhdenvertaisuusperiaate sekä velkojien suoja. Yhdenvertaisuusperiaate toimii enemmistöperiaatteen vastapainona. OYL 5 luvun 29 §:n 3 momentin mukaan yhtiökokous ei saa tehdä OYL 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista päätöstä ilman sen osakkeenomistajan suostumusta, jonka kustannuksella epäoikeutettua etua annetaan. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuus on yksi osakeyhtiöoikeuden keskeisistä periaateista, ja sen päällimmäisenä tarkoituksena on suojata vähemmistöosakkeenomistajia enemmistövallan väärinkäytöltä. Väärinkäytön osalta OYL 23 luvussa on säännökset vaikutusvallan väärinkäytöstä ja seuraamuksista. Myös velkojien suoja rajoittaa enemmistövaltaa, kun arvioidaan sitä, minkälaisia päätöksiä yhtiössä voidaan tehdä ja miten päätöksiä tulisi tehdä (OYL 14 luku).

Kolmanneksi huomiota voidaan kiinnittää myös siihen, että osakeyhtiölaissa on säännöksiä siitä, jotka oikeuttavat tietyn suuruista vähemmistöä. Esimerkkinä voidaan mainita OYL 13 luvun 7 §:n vähemmistöosinkosäännös, joka antaa vähemmistölle oikeuden saada tietyn suuruinen osinko jaettavaksi tilikauden voitosta, vaikka enemmistö olisi osingonjakoa vastaan. Yleisemmällä tasolla voidaan todeta, että osakeyhtiölain mukainen yhtiön toiminnan tarkoitus ja pysyminen yhtiön toimialan osoittamalla liiketoiminta-alueella rajoittavat "vapaata" enemmistövaltaa. Tällöin yhtiön edun merkitys korostuu.

Tenttitehtävä 2 (tilinpäätös ja kestävyysraportti) koskevilta vastauksilta odotettiin seuraavaa:

Ensimmäinen osatehtävä A kartoitti osaamista useammalta osa-alueelta. Oli tunnistettava, kummalle puolelle tasetta (aktiiva vai passiiva) asianomaiset rahoituserät kuuluvat. KPL 3 luvun periaateista tehtävässä kyse oli nettotamiskielion sisällöstä. Tehtävällä myös selvitettiin opiskelijan ymmärrystä konsernitilinpäätöksen laadinnan perussäännöistä: ilmeneekö osakkuusyritykseltä oleva saatava konsernitilinpäätöksestä vai ei?

Kestävyysraportointia koskevassa osatehtävässä B haettiin ensinnäkin opiskelijan tietämystä siitä, mihin asiakirjaan kestävyysraportti sisältyy. Niin ikään piti tietää, minkä oikeushenkilön näkökulmasta raportti tehdään. Lisäksi edellytettiin kestävyysraportoinnin kahdensuuntaisuuden (ns. kaksoisolennaisuus, engl. double materiality) tunnistamista: paitsi yrityksen vaikutukset ympäristöön ja ihmisiin, niin myös ympäristöllisten ja sosiaalisten seikkojen vaikutukset yrityksen omaan toimintaan.

Osatehtävä C puolestaan kosketteli luentojen keskeistä kysymystä siitä, kumpaan osaan vastaavaa-puolelle (vaihtuvat vai pysyvät) tietty erä – tehtävässä muovilevy – kuuluu luonteensa puolesta, ja tästä seuraavat vaikutukset erän jaksotus- ja arvotusratkaisulle: hankinta- ja markkinahintaperusteinen alimman arvon periaate vai vastaiseen tulontuottamiskykyyn perustuva kuluksikirjaaminen poistoina ja poikkeustilanteessa poistosuunnitelman ylittävä arvonalennus?

Viimeinen osatehtävä D kosketteli myyntisaamisten riskinalaisuutta. Ensinnäkin kysymys oli siitä, millä edellytyksillä

myyntisaaminen voi kuulua pysyviin vastaaviin, joiden odotetaan tuottavan tuloa useammalla tilikaudella. Niin ikään oli ymmärrettävä, mitä tarkoittaa myyntisaamisten arvostaminen varovaisuusperiaatteen mukaisesti: pitääkö ja minkä suuruisena tehdä arvonalennus eli vähennys ostajalle velaksiannetusta määrästä, ja miten tämä käsitellään taseessa ja tuloslaskelmassa?

Vastausta on odotettu vastaamista kysymykseen, mitä yhteisömuotovaihtoehtoja on osuustoiminnalliselle yritykselle. **Vastaukselta 3** on odotettu muun muassa (ei tyhjentävä) seuraavaa.

Oleennaista on ensiksikin pohtia, mitä osuustoiminnallisuus on. Luonteva tapa lähestyä teemaa ovat osuustoiminnan periaatteet:

- Vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys ilman syrjintää
- Demokraattinen jäsenhallinto, usein jäsen ja ääni -periaatteella
- Jäsenten osallistuminen pääoman kartuttamiseen ja hallintaan
- Osuuskunnan itsenäisyys ja riippumattomuus
- Valistus, koulutus ja viestintä jäsenille, sidosryhmille ja yleisölle
- Osuuskuntien keskinäinen yhteistyö
- Toimintaympäristövastuu kestävän kehityksen hyväksi

Mitään yhteisömuotoa koskeva peruslaki ei sellaisenaan täytä näitä vaatimuksia. Kun tarkastellaan kuitenkin miten osuustoiminnallisuuden peruselementit, ennen kaikkea avoin jäsenyys, demokraattinen jäsenhallinto ja jäsenten osallistuminen, osuuskuntalain mukainen osuuskunta ja osakeyhtiölain mukainen osakeyhtiö ovat luontevimmat vaihtoehdot. Sen sijaan yhdistys on vain rajoitetusti käyttökelpoinen osuustoiminnalliseen yritystoimintaan nykyään, koska taloudellisia yhdistyksiä ei hyväksytä enää kaupparekisteriin. Aatteellisen yhdistyksen mahdollisuus harjoittaa yritystoimintaa on kuitenkin rajoitetusti mahdollista, ja sellaisena se muodostaa vaihtoehdon osuustoiminnalliselle yrittämiselle.

Osuuskunta on kaiken kaikkiaan osuuskuntalain olettasäännösten takia luontevin valinta osuustoiminnalliselle yrittämiselle, ennen kaikkea jäsenten taloudellisen osallistumisen ja jäsen ja ääni -periaatteen johdosta. Osuustoiminnallisuudelle on tyypillistä, että jäsenet osallistuvat joko työllään, tuotannollaan tai kulutuksellaan yrityksen toimintaan ja sitoutuvat vastaamaan yrityksen kuluista. Osuuskuntalaissa on tätä varten säännökset ylimääräisistä maksuista.

Osuuskuntalain tahdonvaltaisuudesta kuitenkin johtuu, että Suomessa on mahdollista harjoittaa osuustoimintaa myös osakeyhtiömuodossa, ja tämä on myös erittäin tyypillistä. Toisin kuin muissa maissa, joissa keskinäinen yhtiö on vain vakuutustoimintaa varten, meillä keskinäisiä yhtiöitä käytetään mitä erilaisempiin tarkoituksiin. Keskinäisiä yhtiöitä on vakuutusyhtiölaissa säädetyn keskinäisen vakuutusyhtiön lisäksi keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja asunto-osakeyhtiö, joista säädetään asunto-osakeyhtiölaissa sekä kaikenlaiset muut keskinäiset yhtiöt joista tärkeimmät ovat energiantuotantoa varten perustetut mankalayhtiöt sekä erilaiset osakkeenomistajilleen palveluja tuottavat muut yhtiöt kuten golf- ja tennisyhtiöt. Kaikissa näissä on yhtiöjärjestyksellä järjestetty osuustoiminnallisuuden edellyttämä osakkeenomistajien osallistuminen yhtiön toimintaan käyttämällä sen palveluksia sekä velvollisuus maksaa erityisiä maksuja, jotka vastaavat osakeyhtiössä osuuskuntalaissa säädettyjä ylimääräisiä maksuja.

Molempien yhteisömuotojen olennainen piirre on jäsenten ja osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhteisön velvoitteista ja yhteisön oikeushenkilöllisyys.

Vaikka aatteellinen yhdistys rajoitetusti voi harjoittaa yritystoimintaa, on sekin samankaltainen kuin osuuskunta ja osakeyhtiö jäsenten rajoitetun vastuun ja oikeushenkilöllisyyden puolesta.

En ole olettanut, että vastauksissa käsitellään eurooppaosuuskuntaa, koska niitä Suomessa ei ole.

Eurooppaosuuskunnan mainitsemisesta yhtenä osuustoiminnallisena yrityksenä on luonnollisesti kuitenkin hyvitetty.

Ainoat yhteisömuodot, jotka eivät sovi osuustoiminnallisuuteen ovatkin avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, koska niissä ei toteudu osuustoiminnallisuuden keskeiset periaatteet: demokraattinen jäsenhallinto ja jäsenten osallistuminen aktiivisesti osuuskunnan pääoman kartuttamiseen ja toimintaan.

Olennaista arvostelussa on ollut näiden kysymysten arviointi. Pelkkä yritysmuotojen luetteleminen ei ole tuonut pisteitä, erityisesti jos vastauksessa ei ole suhteuduttu kriittisesti tai kielteisesti avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön käyttöön osuustoiminnallisen yrityksen järjestämissuotona.

[Granska](#)